

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ SAHA GÖNÜLLÜ FAALİYETLERİ AYLIK RAPORU*

1 Temmuz-30 Temmuz 2023

TÜRK
PSİKOLOGLAR
DERNEĞİ

*BU RAPOR TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ TARAFINDAN,
GÖNÜLLÜLERİN HATAY, KAHRAMANMARAŞ, ADIYAMAN VE
GAZİANTEP'TE 1 TEMMUZ-30 TEMMUZ 2023 TARİHLERİNDE
GERÇEKLEŞTİRDİKLERİ PSİKOSOSYAL DESTEK FAALİYETLERİNE
İLİŞKİN RAPORLARA DAYANARAK HAZIRLANMIŞTIR.

İçindekiler

Giriş.....	2
Türk Psikologlar Derneği Bünyesinde Sahaya Gidecek Gönüllü Psikologların Seçim ve Eğitim Süreci.....	2
Gönüllülerin İllere Göre Dağılımı.....	4
KAHRAMANMARAŞ.....	5
HATAY.....	16
ADİYAMAN.....	22
GAZİANTEP.....	26
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	31

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş'ta yaşanan ve 11 ili etkileyen depremin ardından Türk Psikologlar Derneği (TPD) 11 Mart itibariyle her hafta gönüllü psikologlar ile Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman ve Gaziantep'te psikososyal destek faaliyetlerine katkı sağlamaktadır. Gönüllülerin bölgede yürüttükleri faaliyetlere ilişkin bilgiler aylık raporlarla kayıt altına alınmaktadır. Bu bağlamda 4 aylık rapor hazırlanmış, Türk Psikologlar Derneği resmî web sitesinde yayınlanmıştır/yayına hazırlanmaktadır. Mevcut raporda ise gönüllülerin 1 Temmuz-30 Temmuz tarihleri arasında sahada yürüttükleri faaliyetlere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Türk Psikologlar Derneği Bünyesinde Sahaya Gidecek Gönüllü Psikologların Seçim ve Eğitim Süreci

Türk Psikologlar Derneği'ne sahaya gitmek için başvuruda bulunan gönüllüler arasından seçim yapılırken öncelikle afet ve travma deneyimi, alınan eğitimler ve yeterlilikler gözletilmektedir. TPD bünyesinde sahaya gidecek olan gönüllüler için Afetlerde Psikolojik Destek Çalışmaları Koordinasyon Kurulu (APDÇK) tarafından Afet ve Travma eğitimi organize edilmiştir. Alanında uzman kişiler tarafından verilen bu eğitim, psikolojik ilk yardım, afetlerden sonra görülebilen akut tepkiler, travma tepkileri, yas, kayıp, çocuklarda ve ergenlerde görülebilecek tepkiler ve bu tepkilere yönelik yapılabilecekleri kapsamaktadır.

(Burada yer alan bilgiler, yayınlanan ilk aylık raporda da yer aldığı için bu başlık altında bahsedilmeyecektir)

Her hafta sahaya gidecek gönüllülere Saha Oryantasyon Eğitimi verilmektedir. Saha oryantasyon eğitimi, Dr. Öğr. Üyesi Selin TEKİN, Uzman Psikolog Caner ÇAKIR ve Psikolog Tanıl GÖKÇE tarafından verilmektedir. Bu eğitimde gönüllülere saha bilgisinin (gönüllülerin sahada ihtiyaç duyabilecekleri materyallere ilişkin bilgi, sahanın fiziksel durumu, barınma koşulları vb.) verilmesinin yanı sıra gönüllülerin gönüllülük motivasyonları, yeterlilikleri ve iletişim becerileri konularında grup çalışması yapılmakta ve soruları yanıtlanmaktadır. Bu eğitimde etik konusuna önemle vurgu yapılarak, gönüllülere sahadaki etik çerçeveleri hakkında bilgi verilmektedir.

Gönüllüler sahada 8 gece bulunmaktadır ve sahada psikolojik ilk yardım, ihtiyaç tespiti ve yönlendirme, bireysel görüşme, grup çalışması, çalışana destek, psikoeğitim vermek gibi psikososyal destek faaliyetlerinde bulunmaktadır. Gönüllülerle sahadaki ikinci günlerinde “Saha Başlangıç Toplantısı” düzenlenmekte, bu toplantıda gönüllüler sahanın durumunu, karşılaştıkları güçlükleri, duygu ve düşüncelerini paylaşmaktadırlar. Gönüllüler sahadan ayrıldıktan sonra ise “Duygu ve Deneyim Paylaşımı” toplantısı yapılarak onların sahada buldukları sürece yaşadıkları duygu ve deneyimleri grup paylaşımı çerçevesinde aktarmaları desteklenmektedir. Bunlara ek olarak gönüllüler, karşılaştıkları her zorluk ve durumla ilgili APDÇK ile iletişime geçmektedirler.

Afet, travma ve saha oryantasyon eğitimlerini veren deneyimli ve yetkin hocalarımız, bu eğitimleri herhangi bir ücret talep etmeden, tamamen gönüllülük esasına dayanarak yürütmektedirler.

Gönüllülerin İllere Göre Dağılımı

1 Temmuz-30 Temmuz 2023 tarihleri arasında Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman ve Gaziantep'te görevlendirilmek üzere gönüllü ekipler oluşturulmuş ve sahaya yönlendirilmiştir.

Tablo 1'de bu süreçte sahaya giden gönüllü sayısına dair bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1: 1 Temmuz-30 Temmuz 2023 tarih aralığında sahaya giden gönüllü sayısı

	Hatay	Kahramanmaraş	Adıyaman	Gaziantep
Gönüllü Sayısı	8	9	12	8

1 Temmuz-30 Temmuz 2023 tarihlerinde 37 gönüllü sahada görev alarak psikososyal destek çalışmalarını yürütmüştür. Gönüllüler bu süreçte 750 çocuk/ergen, 830 yetişkin olmak üzere toplamda 1580 kişiye psikososyal destekte bulunmuştur. Bu faaliyetlerin şehirlere göre dağılımı, Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Gönüllülerin 1 Temmuz-30 Temmuz 2023 tarihleri arasında psikososyal hizmet kapsamında destek oldukları kişi sayısı

	Hatay	Kahramanmaraş	Adıyaman	Gaziantep
Çocuk/Ergen	117	322	153	158
Yetişkin	150	367	180	133
Toplam	267	689	333	291

Aşağıda gönüllülerin görev aldıkları şehirlerde yürüttükleri psikososyal destek faaliyetlerine ilişkin daha detaylı açıklamalar ayrı başlıklar halinde yer almaktadır.

KAHRAMANMARAŞ

1 Temmuz-30 Temmuz 2023 tarihleri arasında Kahramanmaraş'ta 9 gönüllü psikososyal destek faaliyetlerine katkı sunmuştur. Gönüllüler bu süre zarfında Necip Fazıl Konteyner Kenti ve Arkas-Şirikçioğlu Konteyner Kenti'nde görev almışlardır. Bu tarih aralığında gönüllüler tarafından 322 çocuk/ergen ve 367 yetişkin olmak üzere hane ziyaretleri, bireysel görüşmeler ve grup etkinlikleriyle toplamda 689 bireye psikososyal destek sunulmuştur.

Necip Fazıl Konteyner Kenti, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ve Katar olmak üzere 2 bölüme ayrılan bir konteyner kenttir. Bu konteyner kentte 1.etapta 803 konteyner bulunmakta ve 3431 kişi yaşamını sürdürmektedir. 2.etapta ise 948 konteyner bulunduğu ve 2487 kişinin bu alanda yaşamını sürdürdüğü bilgisi edinilmiştir. Bu konteyner kent sakinlerinden 79'unun çeşitli fiziksel ve zihinsel engeli olduğu, 397 kişinin 65 yaş üstü olduğu, 202 kişinin yalnız yaşadığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB) kayıtlarında yer almaktadır. Necip Fazıl Konteyner Kentte AFAD çadırı bulunmakta ve bu çadırdaki depremden etkilenen vatandaşlar, gönüllüler ve diğer personeller için Toplum Yararına Program (TYP) görevlileri tarafından yemek hizmeti verilmektedir. Bölgede ASHB'ye bağlı bir Psikososyal Destek (PSD) Konteyneri bulunmaktadır. Bu konteynerde bireysel görüşmelerin yanı sıra 4-5 kişilik grup oturumları düzenlenebilmektedir. Necip Fazıl Konteyner Kenti'nde çocuklar için oyun çadırı bulunmamaktadır; gönüllüler tarafından çocuk etkinlikleri için mescit ve kütüphane kullanılmıştır.

Arkas-Şirikçioğlu Konteyner Kenti'nde ise 225 konteyner bulunmakta ve toplam 935 kişi yaşamını sürdürmektedir. Burada yaşamını sürdüren kişilerden 295'inin kadın, 225'inin erkek, 170'inin kız çocuk ve 215'inin ise erkek çocuk olduğu öğrenilmiştir. Yaklaşık 20 bireyin çeşitli fiziksel ve zihinsel engele sahip olduğu, 29 kişinin 65 yaş üstü olduğu ve 6 kişinin ise yalnız yaşadığı konteyner kent yönetimi kayıtlarında yer almaktadır. Arkas-Şirikçioğlu Konteyner Kenti'nde ASHB' ye bağlı 2 psikososyal destek konteyneri bulunmaktadır. Çocuklar için oyun alanı bulunmadığı görülmüş olmakla birlikte konteyner kent yönetimi tarafından oyun konteyneri oluşturma çalışmalarının devam ettiği gözlenmiştir. Sahada Yeryüzü Çocukları Derneği (YEÇED) tarafından, çocuklar için etkinlikler düzenlenmektedir. Buna ek olarak konteyner kentin yanında bir poligon alanı bulunmaktadır; bu alanda haftanın belirli günleri çocuklara atış ve atletizm dersleri verilmektedir.

1 Temmuz-30 Temmuz 2023 tarihleri arasında gönüllüler tarafından sahadaki durumu değerlendirmek, insanlarla temasa geçmek ve ihtiyaçları tespit etmek amacıyla hane ziyaretleri yapılmıştır. Bu kapsamda Necip Fazıl Konteyner Kenti'nde hane ziyaretleri aracılığıyla 64 kadınla görüşülmüştür. Bu ziyaretler, saha gözlemleri ve yürütölen görüşmeler sonucunda Necip Fazıl Konteyner Kenti'nde bazı eksiklikler ve ihtiyaçlar tespit edilmiştir. Konteyner kentte çocuklar için oyun çadırı gereksinimi olduğu gözlenmiştir. Ayrıca konteyner kentteki PSD Konteynerinin 4-5 kişiyi aşan grup oturumları için uygun olmadığı, grup çalışmalarını için farklı bir alana ihtiyaç olduğu görülmüştür. Hane ziyaretleri ve yürütölen görüşmeler sonucunda "öfke, stres, kayđı" konularına yönelik bireysel görüşme veya grup oturumlarına ihtiyaç duyulduğu gözlemlenmiştir. Sahada kadınların sosyal ihtiyacına yönelik alanların olmadığı görülmüş; yetişkin erkeklerin ise bireysel görüşmelere ve grup çalışmalarına katılımlarının nispeten az olduğu belirlenmiştir.

Arkas-Şirikçioğlu Konteyner Kenti'nde 1 Temmuz-30 Temmuz tarihleri arasında hane ziyaretleri aracılığıyla bireylerin genel iyilik hali ve ihtiyaçları değerlendirilmiştir. Bu süreçte

gönüllüler tarafından 160 hane ziyareti yürütülmüştür (bazı haneler ihtiyaçlar doğrultusunda tekrar ziyaret edilmiştir). Bu hane ziyaretleriyle yaklaşık olarak 80 kadın, 10 erkek, 50-60 çocuk/ergenle iletişim kurulmuştur. Yalnız yaşayan, engelli bireylerin bulunduğu, kendileriyle veya çocuklarıyla ilgili bazı sıkıntılar yaşadığını dile getiren haneler tekrar ziyaret edilmiş; bireysel görüşmeler ve aile görüşmeleri için randevular oluşturulmuştur. Konteyner kentte yaşayan bireylerin genel iyilik halinin görece iyi olduğu görülmüş olmakla birlikte sahada bazı eksiklikler ve sorunlar olduğu belirlenmiştir. Öncelikle bu sahada yaşayan bireyler, yönetim tarafından ihtiyaçlarına yeterince cevap verilmediğini düşünmektedirler. Bireyler, geçirtildiklerini, sorularına yanıt alamadıklarını dile getirmişlerdir. Bu konteyner kentte oyun çadırı/konteyneri bulunmaması, ailelerin yakındığı en büyük problemlerden biridir. Ayrıca sınava hazırlanan çocuklardan ve ebeveynlerinden, ders materyallerine erişememe ve sahada bir eğitim konteyneri olmamasının kendilerinde stres ve kaygıya yol açtığına dair bildirimler alınmıştır.

Arkas-Şirikçioğlu Konteyner Kenti'nde yaşayan kadınların bir dayanışma ağı oluşturduğu, birbirlerine destek oldukları ve özellikle akşam saatlerinde dışarı çıkarak sosyalleştikleri görülmüştür. Ancak çocuk sahibi olan kadınların, konteyner yaşamına uyum sağlama, eşinin ve çocuklarının iyilik halini gözetme gibi etkenlerle kendilerini ihmal edebildikleri ve sorumluluk duygularının ve kaygılarının yoğun olduğu gözlenmiştir. Erkekler gündüz işe gittikleri veya konteynerlerinin dışına pek çıkmadıkları için yetişkin erkeklerle pek bir temas kurulamamış, bir değerlendirme yapılamamıştır. Ergenlik çağındaki çocukların da sahada nispeten az görünür oldukları gözlenmiştir. Hane ziyaretleri ve ailelerle yürütülen görüşmeler sonucunda ergenlerin daha ziyade konteynerde zaman geçirdiği, içe kapandıkları ve sahada kendilerine yönelik alanların olmayışının (kütüphane, eğitim konteyneri, sosyalleşme alanı vb.) bu durum üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Konteyner kentte bir

eğitim konteyneri ve kütüphane oluşturulmasının faydalı olacağı düşünölmektedir ve bu durum konteyner yönetimine bildirilmiştir.

Bahsi geçen tarih aralığında yürütölen hane ziyaretleri ve yapılan gözlemler sonucunda yetişkin kadınlara “aile içi iletişim, çocuk ve ergenlerde karşılaşılabilecek olası davranışlar ve bu davranışlara ilişkin çözüm yolları, stres ve kaygıyla başa çıkma” konularına ilişkin psikoeğitimler verilmesinin ve duygu paylaşımları yapılmasının faydalı olacağı düşünölmektedir. Ailelerin talepleri ve bazı çocuklarda gözlenen davranışlar (diğer konteyner kente ailenin izni olmadan gitme, arkadaşlarının konteynerine girme gibi) sonucunda çocuklara “sınırlar, güvenlik ve mahremiyet” konularına yönelik eğitimlerin yaygınlaştırılmasına ihtiyaç duyulduğu düşünölmektedir. Ayrıca bazı çocuklarda akran zorbalığı eğilimleri gözlenmiştir. Çocuk ve ergen gruplarına “akran zorbalığı” eğitimlerinin verilmesinin önemli olduğu düşünölmektedir. Bunlara ek olarak ergenlik çağındaki çocukların konteyner yaşamına pek katılmadığı ve sosyalleşmedikleri gözlemlenmiştir. Bu kapsamda ergenlere yönelik grup çalışmalarına ağırlık verilmesinin faydalı olacağı söylenebilir.

1 Temmuz-30 Temmuz tarihleri arasında hane ziyaretleri ve ihtiyaç tespitinin yanı sıra ön görüşmeler ve bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda Necip Fazıl Konteyner Kenti’nde 4 kadın, 2 erkek, 1 ergen ve 2 kız çocuk ile bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. 1 kadın ile aile içi şiddet konusu, 1 kadın ile akran zorbalığı, 1 kadın ile depresyon sonrası kaygı, 1 kadın ile çocuk yetiştirme noktasında yaşadığı zorluklar üzerine bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. 1 ergen kız çocuğu ile öfke yönetimi, 2 kız çocuğu ile depresyon sonrası ortaya çıkan davranış bozuklukları üzerine bireysel görüşme yürütölmüştür. 1 yetişkin erkekle panik atak ve kaygı, 1 diğer yetişkin erkek ile aile içi problemler üzerine bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir.

Arkas-Şirikçioğlu Konteyner Kenti’nde ise 32 kadın, 1 erkek, 22 çocuk/ergen olmak üzere 56 ön görüşme/bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde kadınlarla kayıp,

yas, deprem korkusu, anne-çocuk ilişkisi, yeni düzene alışma, panik atak, stres, aşırı fedakarlık, aile içi iletişim üzerine çalışılmıştır. Ergenlik çağındaki çocuklarla sınav kaygısı, başarısızlık hissi, kayıp/yas, düzen değişikliği ve özel alanın kısıtlılığı; çocuklarla ise kayıp/yas, aile içi çatışma, kardeş kıskançlığı, değersizlik duygusu, içe kapanıklık konuları üzerine görüşülmüştür. Uzman Psikolog Ebru Öztürk ile çocuk süpervizyonu için görüşülmüş; çocuklarla yürütülen görüşmeler için kendisinden destek alınmıştır. İntihar riski bulunan ve ihtiyaç duyduğu düşünülen bireyler, ASBH'ye bildirilmiş ve psikiyatriste yönlendirilmiştir. Bu görüşmelerde ihtiyaçlara ve ele alınan konuya göre duygu paylaşımı, nefes, gevşeme vb. egzersizler ve ödevler ile psikoeğitimler aracılığıyla bireylere destek sağlanmıştır.

1-30 Temmuz tarihlerinde yürütülen bireysel görüşmelerin yanı sıra çocuklar ve yetişkinlerle grup çalışmaları ve bu grup çalışmaları bünyesinde çeşitli psikoeğitimler yürütülmüştür. Bu bağlamda Necip Fazıl Konteyner Kenti'nde 6-12 yaş aralığında 43 çocuk ile tanışma, resim yapma, yüz boyama etkinlikleri ve duygu çalışması ve eğitsel oyunlar etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Arkas-Şirkçioğlu Konteyner Kenti'nde ise her gün çeşitli etkinliklerle yaklaşık 80-90 çocukla tanışma ve bağ kurma çalışmalarının yanı sıra oyun etkinlikleri yürütülmüştür. Bu kapsamda 6-11 yaş aralığındaki 14 çocukla resim yapma etkinliği; 6-12 yaş arasındaki kız çocuklarıyla grup düzeyinde tanışma ve bağ kurma çalışması; 5-13 yaş aralığındaki yaklaşık 40 çocukla resim, yüz boyama ve sosyalleşme etkinlikleri; farklı bir zaman diliminde 35 çocukla tanışma ve "İsminin Anlamı Ne?", şarkı söyleme, top oynama etkinlikleri; 9-13 yaş arası 13 çocukla "Benim Pizzam" etkinliği; 5-12 yaş arası yaklaşık 20-25 çocukla topla tanışma ve mendil kapmaca etkinlikleri; bir başka grupla voleybol, istop gibi spor etkinlikleri yürütülmüştür.

Kahramanmaraş'ta 1-30 Temmuz 2023 tarihleri arasında çocuklarla yürütülen grup etkinliklerinin yanı sıra yetişkinlerle de grup çalışmaları yürütülmüştür. Bu kapsamda 4 kadın ile konteyner kent yaşamı, yaşadıkları problemler ve kaygıları üzerine konuşulmuş; duygu ve

deneyim paylaşımı yapılmıştır. Bir başka grup çalışmasında ise 3 ergen ile tanışılmış, sınav kaygısı konuşulmuş ve bu kapsamda kaygıyı azaltmaya yönelik çeşitli egzersizler önerilmiş ve uygulamalar yapılmıştır.

1-30 Temmuz aralığında 4 kişiden oluşan bir başka kadın grubu ile aile içi sorunlar ve şiddet konusu üzerine grup çalışması yürütülmüştür. Bu grup oturumunda şiddet gören yetişkin kadın, duygularını ve yaşantılarını paylaşmıştır. Diğer katılımcılar da kendi aile içi yaşantılarına ilişkin deneyimlerini ve duygularını dile getirmiştir. Bu grup çalışmasında şiddet gören kişi, çaresizlik hislerini ve alternatif bir yol bulamadığını aktarmıştır. Grup çalışmasını yürüten gönüllüler tarafından duygu paylaşımı, başa çıkma yollarını öğrenme ve vurgulamanın (ailenin desteği gibi) yanı sıra şiddetle başa çıkmaya ve alternatif çözümlere ilişkin bilgilendirme yapılmıştır. Ek olarak şiddet vakasıyla ilgili ASHB personellerine bilgilendirme yapılmıştır.

Bu süre zarfında bir başka kadın grubu ile konteyner yaşamı ve aile içi problemlere yönelik bir grup oturumu yürütülmüştür. Yaklaşık bir buçuk saat süren bu çalışmaya 6 kadın katılım sağlamıştır. Kadınların çocuklarına ilişkin kaygıları olduğu gözlenerek planlanan bu çalışmada, duygu paylaşımının yanı sıra psikoeğitim gerçekleştirilmiştir. Kadınlarla tanışma ve bağ kurma aşamasından sonra katılımcılar yaşadıkları kayıpları, konteyner yaşamının zorluk ve kolaylıklarını dile getirmişlerdir. Katılımcılar, çocuklarında ve aile yaşamlarında karşılaştıkları çeşitli zorlukları dile getirmiş ve gönüllü psikologlar tarafından bunlara çözüm önerileri sunulmuştur. Soru-cevaplarla ve duygu ve düşünce paylaşımıyla ilerleyen bu grup çalışmasında katılımcılara çocuklarında yaygın karşılaşılabilecekleri davranışlar, bu davranışlar görüldüğünde yapılabilecekler ve hangi durumlarda destek alınması gerektiğine ilişkin psikoeğitim verilmiştir.

Necip Fazıl Konteyner Kenti'nde hane ziyaretleri sırasında oluşan talep doğrultusunda 23-47 yaş aralığındaki 4 kadın ile yaklaşık 1 saat süren öfke kontrol grup çalışması

yapılmıştır. Bu etkinlikte kadın katılımcılarla tanışma aşamasından sonra “öfke nedir?” sorusu sorulmuş, verilen cevaplardan sonra öfke tanımlaması yapılmıştır. Öfkenin bilişsel, duygusal ve fiziksel özelliklerinden bahsedilmiş; bu kavramlar örneklerle somutlaştırılmıştır. Ardından öfkeyle başa çıkma yolları hakkında bilgi verilmiştir. Nihayetinde gevşeme egzersizleri ve nefes egzersizleri hakkında bilgi verilerek katılımcılarla birlikte gevşeme egzersizi uygulaması yapılmıştır.

Gönüllüler tarafından 1-30 Temmuz tarihlerinde çocuk ve kadınlarla yürütülen grup çalışmalarının yanı sıra aile görüşmeleri yürütülmüştür. Bu kapsamda anne-kız ve ebeveynler ile görüşmeler yürütülmüştür. Ebeveynlerle yürütülen görüşmede; ailenin 19 yaşındaki kızında görülen bazı davranış problemlerine ilişkin kaygıları ele alınmıştır. Bu görüşmede aile içi iletişim, ailenin kızlarına yaklaşım tarzı ele alınmış ve ebeveynlerin ve kızlarının bireysel görüşmeye alınmasının yararlı olacağı belirtilmiştir (anne daha sonra bireysel görüşmeye alınmıştır). Yürütülen bir başka görüşmede (anne-kız) deprem korkusu ve deprem yaşantısı, ailenin yönetime öfkesi ve güvensizliği konuları ele alınmıştır. Bir başka görüşmede annenin talebi üzerine ve annenin gözetiminde, 6 yaşındaki kız çocuğuna yaşına uygun bir şekilde sınırlar ve mahremiyet konusunda bilgi verilmiştir. Bir diğer aile görüşmesinde ise 12 yaşında Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) tanısı alan ve halihazırda ilaç kullanan bir kız çocuğu ve annesiyle görüşülmüş; kızının durumuna, kullandığı ilaçlara, ailenin genel iyilik haline dair bilgi alınmıştır. Bu ailenin takip edilmesi için gerekli bilgilendirme, ASHB personellerine ve sonraki hafta sahada bulunacak olan Türk Psikologlar Derneği gönüllülerine aktarılmıştır.

Gönüllüler tarafından bu süreçte Kahramanmaraş'ta ihtiyaç ve taleplere uygun olarak çocuk/ergen ve yetişkinlere yönelik psikoeğitimler verilmiştir. Bu kapsamda Necip Fazıl Konteyner Kenti'nde 6-10 yaş aralığındaki 48 çocuğa mahremiyet eğitimi verilmiştir. Arkas-Şirikçioğlu Konteyner Kenti'nde ise 6-10 yaş aralığındaki 15 çocuk ile mahremiyet eğitimi

gerçekleştirilmiştir. Kayıp yaşayan bireyler ve ailelerle görüşmelerde kayıp/yas üzerine psikoeğitim verilmiştir. Çocuklarının durumuna ilişkin görüşmeye gelen ebeveynlere çocuklarla iletişime ve öfke kontrolüne ilişkin psikoeğitim verilmiştir. 9-13 yaş aralığındaki 13 çocuğa “Benim Pizzam” etkinliği kapsamında benlik algısı ve saygısını geliştirmeye yönelik psikoeğitim verilmiştir. Bu süre zarfında yürütülen aile görüşmeleri ve kadınlarla yapılan grup çalışmaları kapsamında da çeşitli psikoeğitimler verilmiştir. 6 kadın ile yürütülen grup çalışmasında kadınlara aile içi iletişim, çocuklarda deprem sonrası görülebilecek bazı davranışlar ve bu davranışlara ilişkin yapılabilecekler dair bilgilendirme yapılmış; ailelerin çocuklarında gördükleri hangi davranışlara ilişkin destek almaları gerektiği belirtilmiştir. Kadınlarla yürütülen bir diğer grup çalışmasında ise aile içi iletişim ve şiddete ilişkin psikoeğitim verilmiş; fiziksel ve psikolojik şiddet hakkında bilgi verilmiş, şiddetle başa çıkmak ve şiddete maruz kalmaktan kurtulmak adına yapılabilecekler hakkında bilgilendirme yapılmıştır. 4 kadının katıldığı bir grup çalışmasında ise öfke kontrolü hakkında psikoeğitim verilmiştir.

1 Temmuz-30 Temmuz tarihlerinde çalışana destek kapsamında bireysel görüşmeler ve grup çalışmaları yürütülmüştür. Bu bağlamda Necip Fazıl Konteyner Kenti’nde Toplum Yararına Program (TYP) görevlisi 4 kadın ve 1 erkek ile ihtiyaçlarına yönelik görüşme gerçekleştirilmiştir. Necip Fazıl Hastanesi’nde görevli 1 kadın personel ile çalışana destek kapsamında ön görüşme gerçekleştirilmiştir. Benzer şekilde Arkas-Şirikçioğlu Konteyner Kenti’nde de TYP personeli olarak sahada bulunan 1 kadın personelle görüşülmüş; çalışma şartları, aile içi sorunlar ve çocuklarında karşılaştığı problemlere ilişkin destek sağlanmıştır. Ek olarak Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bağlı olarak çalışan 2 çalışan ile bir bireysel görüşme ve bir ön görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerin birinde 6 Şubat deprem yaşantısı ve deprem korkusu (25 Temmuz 2023’te meydana gelen deprem sonrası tetiklenme) ele

alınmıştır. Bunlara ek olarak 1 erkek AFAD personeli ile deprem sonrası yalnızlık ve 1 kadın personel ile yas üzerine ön görüşmeler yapılmıştır.

Çalışana destek kapsamında yürütülen bireysel görüşmelerin yanı sıra grup çalışmaları düzenlenmiş, bu kapsamda sahada aktif görev alan personellerle duygu ve deneyim paylaşımı yapılmıştır. Bu bağlamda Dr. Öğr. Üyesi Selin Tekin'den alınan personel destek grup çalışmaları eğitimi sonrasında TYP personelleriyle 2 hafta içerisinde 3 grup çalışması gerçekleştirilmiştir. TYP personeli 6 kadın ve 2 erkek ile stres, tükenmişlik, uyumluluk, hayır diyememek, öfke konulu 3 oturumluk grup çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu grup çalışmalarına 3 TYP personeli kadın düzenli olarak katılım sağlamış ve bu oturumların kendilerine iyi geldiğini ifade etmişlerdir.

Gönüllülerin gözlem ve görüşlerine göre sahada bulunan eksikler ve bu bağlamda yapılanlar/önerilenler aşağıda sunulmaktadır:

1- Sahadaki psikolojik ihtiyaçlara daha iyi yanıt verebilmek adına psikolog sayısının artırılması gerektiği düşünülmektedir.

2- ASHB personellerinin tükenmişlik düzeyinin görece yüksek olduğu gözlenmiştir. Saha çalışanlarına yönelik grup çalışmaları, psikoeğitimler ve bireysel görüşmelerin arttırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

3- Yetişkin erkeklerin bireysel görüşmelere aktif katılım sağlamadığı gözlemlenmiştir. Ancak hane ziyaretleri ve yürütülen görüşmeler sonucunda bazı erkeklerin psikososyal desteğe ihtiyaç duydukları (öfke problemi, konteyner dışına çıkmama, aile içi sorunlar) gözlemlenmiştir. Bu nedenle yetişkin erkeklere yönelik grup çalışmaları yapılmasının ve erkeklerin konteyner kentte sosyalleşebilecekleri alanlar oluşturulmasının fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

4- Bazı konteynerlerde fazla sayıda kişi bir arada yaşamını sürdürmektedir. Bu nedenle bazı bireylerin mahremiyet ve özel alanın olmayışıyla başa çıkmakta zorlandıkları gözlenmiştir. Bu durumla başa çıkmakta zorlanan bireylerle bireysel görüşmeler yürütülmesinin yanı sıra bireylere başa çıkma yolları sunmak ve onları psikolojik olarak güçlendirmek için psikoeğitimler verilmesi ve grup duygu paylaşım oturumları düzenlenmesinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

5- Arkas-Şirikçioğlu Konteyner Kenti'nde ve Necip Fazıl Konteyner Kenti'nde çocuklar için oyun konteyneri bulunmamaktadır. Buna ek olarak Arkas-Şirikçioğlu Konteyner Kenti'nde sınava hazırlanan öğrenciler için eğitim konteyneri/kütüphane gibi alanlar da mevcut değildir. Bu durum çocukların yakındaki diğer bir konteyner kente gitmelerine sebep olmakta ve bu da ailelerde güvenlik endişesi yaratabilmektedir. Sınava hazırlanan çocuklarda ise ders çalışma ortamının bulunmamasının, kaygı, stres ve umutsuzluğa sebep olabildiği gözlenmiştir. Bu ihtiyaçlar, konteyner yönetimine bildirilmiştir. Ancak bu ihtiyaçlar giderilene kadar çocuklar ve aileleriyle sınırlar, stres, kaygı ve umutsuzluk konularında çalışılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

6- Arkas-Şirikçioğlu Konteyner kent sakinleri, ihtiyaçlarının yönetim tarafından tam anlamıyla karşılanmadığını, yönetimden memnun olmadıklarını, geçirtilmiş hissettiklerini dile getirmişlerdir. Bu durum yönetime yönelik öfke duygularına ek olarak güven duygusunun tesis edilememesine zemin hazırlamaktadır. Bireylerin fiziksel ihtiyaçları karşılanmadan psikolojik destek çalışmaları da sekteye uğrayabilmektedir. Bu nedenle yönetime dair bu şikayetlerin ilgili makamlara, raporlar aracılığıyla iletilmesinin faydalı olacağı öngörülmektedir.

7- Sahada yürütülen hane ziyaretleri ve yapılan gözlemler sonucunda yetişkin kadınlara "aile içi iletişim, çocuk ve ergenlerde karşılaşılabilecek olası davranışlar

ve bu davranışlara ilişkin çözüm yolları, stres ve kaygıyla başa çıkma” konularına ilişkin psikoeğitimler verilmesinin ve duygu paylaşımları yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

8- Ailelerin talepleri ve bazı çocuklarda gözlenen davranışlar (diğer konteyner kente ailenin izni olmadan gitme, arkadaşlarının konteynerine girme gibi) sonucunda çocuklarda “sınırlar, güvenlik, mahremiyet” konularında eğitimler verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bazı çocuklarda akran zorbalığı eğilimleri gözlenmiştir. Çocuk ve ergen gruplarına “akran zorbalığı” eğitimleri düzenlenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

9- Ergenlik çağındaki çocukların konteyner yaşamına pek katılmadığı, kendi konteynerlerinin dışına çıkmadığı ve sosyalleşemedikleri gözlemlenmiştir. Bu nedenle ergen gruplarıyla birebir bağ kurulmasına ve sosyal ortamlar ve etkinliklerle ergen gruplarına ulaşılmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

10- Sahada, şehir dışından 15 gün süreyle görevlendirilen ASHB personellerinin desteğe ilişkin motivasyonlarının düşük olduğu, motivasyon düşüklüğünün yürütülen çalışmalara yansdığı ve depremden etkilenen bireylere bu durumun yansdığı gözlenmiştir (örn., PSD konteynerine gelmek istememe). Psikososyal destek faaliyetlerinin daha sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için ASHB personellerinin sahaya ilişkin motivasyonlarını arttırmaya yönelik çalışmalar yapılmasının yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

11- Sahada depremi deneyimleyen, ailesiyle birlikte Kahramanmaraş'ta yaşayan personeller (TYP ve ASHB EKDERS personelleri) bulunmaktadır. ASHB EKDERS personellerinin olabildiğince özverili çalıştığı gözlenmiştir. Ancak bu personellerin 2 aydır aktif şekilde sahada psikososyal destek hizmetlerine katkı sağlıyor olmanın yorgunluğunu taşıyor oldukları gözlenmiştir.

Bu personellerle duygu ve deneyim paylaşımları yapılmasının, personellere tükenmişlik ve strese ilişkin psikoeğitimler verilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

12- Sahanın sosyal aktivite olanakları açısından yeterli olmadığı gözlenmiştir. Özellikle ergen gruplarının sosyalleşme ihtiyaçları için alanlar oluşturulmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

HATAY

1 Temmuz-30 Temmuz 2023 tarihleri arasında Hatay’da 8 gönüllü psikososyal destek faaliyetlerine katkı sağlamıştır. Gönüllüler bu süre zarfında Büyükdalyan Konteyner Kenti ve Emlak Konut Prefabrik Kenti’nde görev almışlardır. Bu tarih aralığında gönüllüler tarafından hane ziyaretleri, bireysel görüşmeler ve grup etkinlikleri aracılığıyla 117 çocuk/ergen ve 150 yetişkin olmak üzere 267 bireye psikososyal destek sunulmuştur.

Emlak Konut Prefabrik Kenti’nde 850 hane bulunmaktadır. Bu bölgede 4135 kişinin barındığı bilinmektedir ve büyük oranda dezavantajlı grupların alana yerleştirilmesine dikkat edilmiştir. Gönüllüler, bu sahaya ihtiyaçlar ve talepler doğrultusunda mobil olarak destek sağlamışlardır. Bu sahada bireysel görüşmeler yürüten psikologlara ihtiyaç yoğunudur, psikososyal destek personelleri gelen talepleri karşılamakta zorluk yaşamaktadır. Emlak Konut bölgesinde hanelerin prefabrik olması nedeniyle koşullar daha iyi olsa da bölgede güvenlik sorunu olduğu gözlemlenmiştir. Bu bölgede çocuklar için park ve basketbol sahası bulunmaktadır ancak küçük çocukların güvenlik sorunu sebebiyle bu alanlarda vakit geçiremediği gözlenmiştir. Bölgenin merkeze uzaklığı ve otobüs seferlerinin çok az olması sebebiyle kent halkı ulaşımda sorun yaşadığını dile getirmektedir. Bu sahada ASHB personeli ile ortak kullanılan iki psikososyal destek ofisi bulunmaktadır. Psikososyal Destek Prefabriği bireysel görüşmeler ve sosyal çalışmalar için uygun imkan sağlamaktadır ancak çocuklarla çalışmak için yeterli materyal bulunmadığı görülmektedir.

Büyükdalyan Konteyner Kenti'nde ise 960 konteyner bulunduğu ve bu bölgede yaklaşık 6000 kişinin yaşamını sürdürdüğü öğrenilmiştir. TPD gönüllülerinin konaklayabileceği bir adet yaşam konteyneri ve çalışma ofisi bulunmaktadır. Büyükdalyan Konteyner Kenti'nde bulunan çalışma ofisi bireysel görüşmeler için uygun olmakla birlikte grup çalışmaları için yeterli alan mevcut değildir. TPD bölgede ASHB ile koordine bir şekilde çalışmalarını yürütmektedir. Her iki sahada da çocuklar için etkinlik alanı, kurs faaliyetleri ve kütüphane gibi eksiklikler mevcuttur. Bu iki bölgede çocuk ve ergenlerin yanı sıra yetişkinlerin de sosyalleşebilecekleri alanlara ihtiyaç olduğu gözlenmektedir.

1 Temmuz-30 Temmuz tarihlerinde bireylerle bağ kurmak ve ihtiyaçları tespit etmek amacıyla gözlem ve görüşmeler yapılmış, hane ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Yürütülen hane ziyaretleri, yapılan gözlemler ve görüşmeler sonucunda sahada bazı ihtiyaçlar tespit edilmiştir. Bu bağlamda 3-6 yaş çocuğu olan ailelerin sınır koyma, çocukların gelişim dönemlerine göre karşılaşılabilecekleri duygusal ve davranışsal problemler hakkında bilgilendirilmelerinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Emlak Konut Prefabrik Kenti'nde özellikle ilkokul dönemindeki çocuklar için grup çalışmaları ve etkinlikler düzenlenmesinin gerekli olduğu gözlenmiştir. Bu bölgede ilkokul dönemindeki çocukların, ergen grupların zorbalığına maruz kaldıkları gözlenmiştir. Hem Emlak Konut Prefabrik Kenti ve hem de Büyükdalyan Konteyner Kenti'nde çocuklara akran zorbalığı ile ilgili eğitim verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Büyükdalyan Konteyner Kenti ve Emlak Konut Prefabrik Kenti'nde ergenlerin sosyalleşebilecekleri alanların kısıtlı olduğu görülmüştür. Bu kapsamda ergenlere yönelik psikososyal destek faaliyetlerinin arttırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca her iki bölgede de madde kullanımı ve satışının yaygın olduğu bilgisi edinilmiştir. Bu bağlamda bağımlılıkla mücadele eğitimlerinin sürdürülmesinin önem arz ettiği düşünülmektedir. Ergenlik çağındaki çocukların madde kullanımına yönelimini önleyebilmek adına ergen

gruplarıyla çalışmalara önem verilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra bireylerin mahremiyet, cinsellik ve toplumsal cinsiyet rolleri hakkında bilgilendirilmesinin önem arz ettiği düşünülmektedir. Ek olarak psikiyatri desteği alan birçok bireyin, doğru ve istikrarlı ilaç kullanım düzeninin olmadığı gözlemlenmiştir. Düzenli ilaç kullanımının ve bu sürecin doktor takibi ile yürütülmesi bilincinin bireylere aşılmasının ve bu konuda psikoeğitimler verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Gönüllüler tarafından tespit edilen bu ihtiyaçlara yönelik bireysel görüşmeler ve psikoeğitimler düzenlenmekte ve ihtiyaçlar ilgili birimlere iletilmektedir.

Gönüllüler tarafından Hatay’da bu süreçte sahaya dair değerlendirmelerin yanı sıra bireylerin ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda ön görüşmeler ve bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Büyükdalyan Konteyner Kenti’nde ASHB tarafından oluşturulan bireysel görüşme talep listesine öncelik verilmiş ve hane ziyaretleri sırasında ulaşılan kişiler için görüşme randevusu oluşturulmuştur. Bu bölgede 17 çocuk ve 13 ergen, 30 kadın ve 9 erkek ile bireysel görüşme yürütülmüştür. 2 kişi psikiyatri servisine yönlendirilmiştir. 1 kişi için intihar riski saptanmıştır ve ASHB’ye gerekli bilgilendirilme yapılmıştır. Yeni ekibe takip edilmesi gereken danışanların bilgisi verilmiştir. Çocuk görüşmelerinden sonra ailelere, etik sınırlar ve çocukların mahremiyeti gözetilerek bilgi verilmiştir. Çocuk bireysel görüşmelerinde deprem sonrası gelişen saldırgan davranışlar, içe kapanıklık, hırçınlaşma, inatlaşma gibi problemlerin yoğun olduğu gözlenmiştir. Ergen bireysel görüşmelerinde ise daha ziyade aile içi çatışmalar, bireylerin kendilerine ait bir özel alanının olmaması, sosyalleşmekte ve çevrelerine güven duymakta zorlanmaları, kardeş kıskançlıkları ve başkalarıyla kıyaslanmak gibi sorunların var olduğu gözlemlenmiştir.

Emlak Konut Prefabrik Kenti’nde ise 33 çocuk, 10 ergen, 5 yetişkin erkek ve 31 kadın ile bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu bölgede yaşayan ailelerin çocuklarının iyilik hali için görevli psikologlarla iş birliği içinde olmaya istekli oldukları gözlenmiştir. Ailelerin

çocuklarının duygu durum ve davranışlarına yönelik endişeler taşıdıkları görülmüştür. 1 çocuk, 2 ergen ve 3 yetişkin ile takip görüşmesi yürütülmüştür. Psikiyatrik desteğe ihtiyaç duyduğu belirlenen bireyler için yönlendirme yapılmıştır. Bireysel görüşme yapılan yetişkin erkekler ile öfke ve umutsuzluk üzerine çalışılmıştır. Kadın danışanların ise daha çok depremle ilgili tekrarlayan düşünceleri ve çocuklarıyla ilgili endişeleri olduğu gözlemlenmiştir.

Hatay'da 1 Temmuz-30 Temmuz tarihleri arasında elverişli bir alan olmadığı için grup çalışmaları yürütülemedi ancak bireysel görüşmelerde kişinin ihtiyacına yönelik kısa ve amaca yönelik psikoeğitimler verilmiştir. Örneğin; uyuşturucu kullanımın zararları, ergenlik dönemindeki çocuklara nasıl davranmalıyız, hangi durumları yaşarsak psikoloğa ve psikiyatriye hemen başvurmalıyız, güvenlik sorunlarına karşı kendimizi nasıl koruyabiliriz, korku yaşayan çocuğumuzu nasıl güvende hissettirebiliriz, psikiyatri yönlendirmesi ve ilaç kullanımı nedir ve neden önemlidir, stresle nasıl başa çıkabiliriz, sosyal destek neden önemlidir gibi birçok konuda bireysel psikoeğitimler verilmiştir. Bunların yanı sıra sosyoekonomik statü fark etmeksizin aile kültürleri ve gelenekleri arasındaki farkların, konteyner kentte ve prefabrik kentteki yaşamı etkilediği ve bireyler arasında çatışmalar yaşanabildiği gözlemlenmiştir. Böyle bir dönemde homojen bir ortam sağlamanın ne kadar güç olduğu taraflara iletilmiş, kişiler arası iletişime ve çatışma çözümüne dair psikoeğitimler verilmiştir.

Gönüllülerin gözlem ve görüşlerine göre sahada bulunan eksikler ve bu bağlamda yapılanlar/önerilenler aşağıda sunulmaktadır:

1. Deprem travmatik yaşantısı ve/ya depremden öncesi/sonrası diğer travmatik yaşantılara maruz kalmış bazı ergenlerde dissosiyatif semptomlar (gerçeklik hissinde azalma, özellikle bir ergende belirgin bir benlik algısında bozulma, anda kalamama/kopup gitme, boşluk hissi, anlamlandırılmama vb.) görülmüştür. Ergenlik

çağındaki çocuklar arasında konteyner kentte kendine ait bir alan ve zaman yaratamama, sosyalleşme konusunda sıkıntılar, aile içi gerginlikler, kardeş kıskançlıkları gibi birçok problem gözlenmiştir. Ergenler için sosyal aktivite alanlarının oluşturulması ve sahaya giden gönüllülerin ergenlik dönemindeki bireylere yönelik çeşitli etkinlikler düzenlemelerinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

2. Çocuklarla yapılan görüşmelerde materyal eksikliklerinin ve oyun/aktivite alanı eksikliğinin, görüşmelerin kalitesini olumsuz etkilediği gözlenmiştir. Şartlara uygun olarak bir oyun/aktivite alanının oluşturulmasının ve bu alanın, çocuk bireysel görüşmelerinde ebeveynlerin de gerektiği yerde oyunlara katılarak gerçekleştirilebildiği bir alan olarak kullanılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

3. Görüşme talebiyle gelen bireyler arasında göçmenler de bulunmaktadır ve dil farklılığı, göçmenlere yönelik psikososyal destek faaliyetlerini sekteye uğratabilmektedir. Görevli olunan sahaların büyüklüğü de göz önüne alındığında alanda kalıcı olarak görev yapabilecek tercümanlar bulunmasının veya bölgede Arapça bilen psikologların görevlendirilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

4. Sahada ergenler ile ilgili ciddi risk faktörleri gözlemlenmiştir. Madde kullanımı ve satışı ile ilgili ergenlerin koruma altına alınması amacıyla önlemler alınması önem arz etmektedir. Güvenlik görevlilerin bu konuda daha dikkatli olmaları yönünde bilgilendirilmeleri, ergenlere madde kullanımı ve riskleri hakkında eğitimler verilmesi, ailelerin madde kullanımına yönelik bilinçlendirilmeleri bu konuda yapılabileceklerden bazılarıdır. Bu konuda bakanlıklarla iş birliği halinde önleme ve müdahale programlarının geliştirilerek uygulanması gerektiği düşünülmektedir.

5. Gönüllüler tarafından sonraki ekiplere vaka aktarımları sağlanmaktadır. Bu aktarımlar kimi zaman yazılı kimi zaman yazılı ve sözlü olarak gerçekleşmektedir. Gönüllüler tarafından vaka aktarımının sözlü olarak aktarımının daha sağlıklı olduğu dile

getirilmiştir; bu nedenle yüz yüze veya online toplantılarla vaka aktarımının sağlanmasının yararlı olacağı önerilmektedir.

6. Saha çalışanlarının psikolojik desteğe ihtiyaç duydukları gözlenmiştir. Gönüllülerin görev süresince bazı saha çalışanları, bireysel görüşme talebinde bulunmuşlardır. Saha çalışanlarına verilen bireysel desteğin yanı sıra “stresle başa çıkma, tükenmişlik” gibi konularda psikoeğitimler verilmesinin ve çalışanlarla grup düzeyinde duygu ve deneyim paylaşımları yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

7. Destek arayışına giren ve bu talepte bulunan bireylerin büyük çoğunluğunun kadın olduğu görülmüştür. Yetişkin erkeklerde yardım arayışı davranışını normalleştirmek için hane ziyaretleri esnasında erkeklere bununla ilgili kısa psikoeğitim verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

8. Her hafta farklı bir ekiple görüşmelerin yürütülmesi, takipli danışanlar için görüşme sürecini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu olumsuzluğu minimize etmek için sahada kalıcı psikologların görevlendirilmesinin faydalı olacağı öngörülmektedir.

9. Her iki konteyner kentte de kurs ve aktivite eksikliğinin söz konusu olduğu, çocuk/ergen ve yetişkin gruplarının sosyalleşebilecekleri alanların kısıtlı olduğu ve durumun psikolojik iyilik hallerini olumsuz etkileyebildiği gözlenmiştir. Bu konuya ilişkin ilgili makamlara bildirimlerde bulunulmasının yanı sıra grup çalışmalarının yaygınlaşmasının (bu grup çalışmalarının yapılabileceği ortamın tesis edilmesinin) önem arz ettiği düşünülmektedir.

10. Sahada ders çalışılabilmek için alana ve kitaba ulaşılabilmenin zor olduğu, kütüphane gibi alanların bulunmadığı gözlenmiştir. Bu durum özellikle sınava hazırlanan çocuk ve ergenlerde kaygı ve stres oluşturmaktadır. Bu ihtiyaçların temini için yetkililerle görüşülmesiyle birlikte sınav kaygısına yönelik duygu paylaşımları ve psikoeğitimler düzenlenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

11. 3-6 yaş aralığında çocuğu olan ailelerin sınır koyma, çocukların gelişim dönemlerine göre karşılaşılabilecekleri duygusal ve davranışsal problemler hakkında bilgilendirilmelerinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

12. Emlak Konut Prefabrik Kenti'nde ilkokul çağındaki çocukların, ergen grupların zorbalığına maruz kaldıkları gözlenmiştir. Bu çağdaki çocuklara yönelik grup çalışmaları ve etkinliklerin düzenlenmesi ve akran zorbalığına ilişkin psikoeğitimler verilmesi fayda sağlayacaktır.

13. Bireylerin (özellikle ergenlik çağındaki kişiler) mahremiyet, cinsellik ve toplumsal cinsiyet rolleri hakkında bilgilendirilmelerinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

14. Psikiyatri takibinde olan birçok bireyin düzenli ilaç kullanmadığı gözlemlenmiştir. Düzenli ilaç kullanımının ve bu sürecin doktor takibi ile yürütülmesinin bilincinin bireylere aşılmasının ve bu konuda psikoeğitimler verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

ADİYAMAN

Adıyaman'da 1 Temmuz-30 Temmuz 2023 tarihleri arasında 12 gönüllü psikolog, psikososyal destek faaliyetlerine katkı sağlamıştır. Gönüllüler bu süre zarfında K-1 Konteyner Kenti, K-2 Konteyner Kenti, K-6 Konteyner Kenti, K-14 Konteyner Kenti, K-17 Konteyner Kenti, Sultangazi Konteyner Kenti'nde görev almışlardır. Bu tarih aralığında gönüllüler tarafından hane ziyaretleri, bireysel görüşmeler ve grup etkinlikleri çerçevesinde 153 çocuk/ergen ve 180 yetişkin olmak üzere toplamda 333 bireye psikososyal destek sunulmuştur.

Adıyaman'da görevli olunan sahalarda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın yerel personelleri ve çevre illerden gelen personelleri ile koordineli şekilde psikososyal destek çalışmaları yürütülmüştür. K-14 Konteyner Kenti ve K-17 Konteyner Kenti'nde yaşam

konteynerlerinin fiziksel koşullarının yeterli olduğu, klima vb. ihtiyaçların konteynerlerde bulunduğu gözlenmiştir. Ancak her iki konteyner kentin de sosyalleşme alanları yönünden eksik olduğu görülmüştür. Sultangazi Konteyner Kenti'nde ise fiziksel koşulların sağlıklı olmadığı; bu konteynerlerde su eksikliğinden kaynaklı hijyen problemlerinin olduğu gözlemlenmiştir. K-1 Konteyner Kenti'nde ise psikososyal destek sisteminin henüz oturmadığı görülmüş olup, bu yönde düzenlemeler yapılması gerektiği düşünülmektedir. Bahsi geçen konteyner kentlerde iki adet Psikososyal Destek Konteyneri bulunmaktadır. Bu konteynerlerin birinde bireysel görüşmeler gerçekleştirilirken diğer konteyner, çocuklarla oyunlar oynama ve grup çalışmalarına olanak sağlamaktadır. Farklı konteyner alanlarında çeşitli Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ve destek ekipleri tarafından faaliyetler yürütülmektedir. Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV), Lider Kadınlar Derneği, Travma ve Afet Ruh Sağlığı Çalışmaları Derneği (TARDE), sahada faaliyet gösteren kuruluşlardan bazılarıdır.

1 Temmuz-30 Temmuz 2023 tarih aralığında gönüllüler tarafından hane ziyaretleri yapılmış, tespit edilen ihtiyaçlar için gerekli yönlendirmeler yapılmıştır. Bu bağlamda K-1 Konteyner Kenti'nde 31 hane ziyareti yapılmış ve 45 yetişkinle iletişime geçilmiştir. Bu ziyaretler sonucunda yetişkinlerde kaygı düzeyinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ziyaret edilen hanelerde bireylerin genel iyilik halleri ve ihtiyaçları değerlendirilmiş; tespit edilen eksikliklere dair ihtiyaç tutanakları tutulmuş ve ilgili birimlere iletilmiştir. K-17 Konteyner Kenti'nde 3 konteyner ziyareti gerçekleştirilmiştir. Bu ziyarette birinci dereceden yakın kaybı olan 1 kadın ile görüşülmüş; görüşme yapılan bireyle ilgili gerekli notlar tutulmuş ve takibinin yapılması gerekliliği ASHB personeline bildirilmiştir. K-14 Konteyner Kenti'nde ise 4 hane ziyareti gerçekleştirilmiştir. Hane ziyaretleri ile bireylerin iyilik halleri değerlendirilmiş, ihtiyaç duyduğu düşünülen ve böyle bir talebi olan bireyler için görüşme randevuları oluşturulmuştur. Bunlara ek olarak takip edilmesi gereken bireyler ve ailelere ilişkin notlar, sonraki gönüllü ekiplere ve ASHB personellerine aktarılmıştır.

1 Temmuz-30 Temmuz tarihleri arasında gönüllüler tarafından ihtiyaçlar dahilinde bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda K-1, K-2, K-6, K-14 ve K-17 Konteyner Kent alanlarında 59 kadın, 9 erkek ve 6 ergen, 10 çocuk olmak üzere toplamda 84 bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. Sultangazi Konteyner Kenti'nde ise 3 yetişkin ile bireysel görüşme yürütülmüştür. 1 yetişkin erkek intihar düşünceleri ile psikiyatriste sevk edilmiştir. Görüşme yürütülen 7 kişi psikiyatri servisine yönlendirilmiştir. Bunlara ek olarak Mobil Müdahale Ekibi bünyesinde ebeveyn kaybı yaşamış 8 çocuk ile bireysel görüşme gerçekleştirilmiş ve ardından çocuklar terapi merkezine yönlendirilmiştir. Yeni gelen gönüllü ekibe takip edilmesi gereken bireylerle ilgili bilgi aktarılmıştır.

1-30 Temmuz tarihlerinde Adıyaman'da gönüllü psikologlar tarafından çocuk ve ergenlerle bireysel görüşmelerin yanı sıra grup çalışmaları yürütülmüş ve psikoeğitimler verilmiştir. Bu bağlamda K-17 Konteyner Kenti'nde 6-12 yaş aralığındaki 10 çocuk ile Mahremiyet Eğitimi gerçekleştirilmiştir. Bir başka zaman diliminde 6-12 yaş aralığındaki 13 çocuk ile serbest zaman etkinlikleri ve sosyal becerilerin gelişmesi yönünde grup çalışması yürütülmüştür. Ayrıca çocukların sosyal iletişim becerilerinin geliştirilmesi amacıyla kız ve erkek çocukların karma olarak dahil olduğu ve 15-20 dakikalık serbest zaman etkinlikleri ile başlayan grup etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Yürütülen bu sosyal iyileştirme etkinlikleri içerisinde ihtiyaca yönelik olarak travmanın psikolojik etkileri üzerine psikoeğitim verilmiştir. Bu konteyner kentte 18 çocuk ile hayali mikrofon etkinliği, duygu paylaşımı ve güvenli yer egzersizi yapılmıştır. Diğer bir zaman diliminde 9 çocuğun katılımı ile duygusal regülasyonu sağlamak amacıyla "şimdi ve burada" etkinliği yürütülmüştür.

K-1 Konteyner Kenti'nde 9 çocuk ve 11 ergenden oluşan iki gruba, farklı zamanlarda olmak üzere aile içi iletişimi güçlendirmeye yönelik psikoeğitim verilmiştir. K-14 Konteyner Kenti'nde 19 çocuğa teknoloji bağımlılığı hakkında psikoeğitim verilmiştir. Ayrıca bu konteyner kentte 18 çocuk ile hayali mikrofon etkinliği yürütülmüş, depremle ilgili duygu

sağaltımı yapılmıştır. Bunların yanı sıra 6-12 yaş arasındaki 17 çocuk ile güvenli yer egzersizi yapılmış; çocuklardan kendilerini güvende hissettikleri bir yer hayal etmeleri, bu yere bir isim vermeleri ve daha sonra bu güvenli yeri resmetmeleri istenmiştir. Çocuklara kaygılı hissettiklerinde güvenli yerlerine gittiklerini hayal etmeleri söylenerek etkinlik sonlandırılmıştır.

Bu süre zarfında çocukların yanı sıra yetişkinlere yönelik olarak da grup çalışmaları ve psikoeğitimler düzenlenmiştir. Bu çerçevede ihtiyaca yönelik olarak 9 yetişkin erkek ile akran zorbalığı psikoeğitimi gerçekleştirilmiş; akran zorbalığına maruz kalan çocuklarda görebilecekleri olası davranışlar ve bu davranışlara yönelik çözümler üzerine konuşulmuştur. Sultangazi Konteyner Kenti'nde ise 28 yetişkinin katılımıyla psikolojik sağlık ile ilgili psikoeğitim gerçekleştirilmiştir. Bunlara ek olarak K-14 Konteyner Kenti'nde 3 çift ile etkili iletişim ve problem çözme üzerine interaktif bir grup çalışması düzenlenmiştir. Gönüllülerin gözlem ve görüşlerine göre sahada bulunan eksikler ve bu bağlamda yapılanlar/önerilenler aşağıda sunulmaktadır:

1- Konteyner alanlarında yalnızca depreme bağlı olmadığı düşünülen bazı problemler gözlenmiştir. En önemli problem her yaşta yaygınlık gösteren öfke problemidir. Ek olarak sahada depreme ve ardından gelen sel felaketine bağlı kaygıların hala yoğun olduğu gözlemlenmiştir. ASHB personelleri bu konuda bilgilendirilmiş; buna yönelik grup çalışmalarının ve psikoeğitimin verilmesi önerilmiştir. Sahada bu kaygılarla ve öfke problemleriyle başa çıkmaya yönelik destek çalışmalarının yürütülmesinin önem arz ettiği düşünülmektedir.

2- Bireysel görüşmelerin ve takibi devam eden vakaların, diğer psikologlar tarafından tutulan raporlarının dikkatle incelenmesi ve özellikle rapordaki sarı kod alan vakalara öncelik verilmesi ve bu kapsamda gerekli takiplerin yapılması

gerekmektedir. Sahaya giden psikologların bu konuda önden bilgilendirilmelerinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

3- Deprem etkilenen bireylerin düzenli bir bireysel desteğe ihtiyaçlarının olduğu tespit edilmiş, gönüllü ekiplerin her hafta değişiyor olmasının süreci yavaşlattığı gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda ilerleyen süreçlerde sabit olarak sahada bulunabilecek psikologların istihdam edilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

4- K-14 ve k-17 Konteyner Kenti'nde psikososyal destek faaliyetlerine ilişkin düzenli bir sistemin oluştuğu görülmekle birlikte K-1 Konteyner Kenti'nde bu kapsamda eksiklikler tespit edilmiştir. K-1 Konteyner Kenti'nde daha fazla psikoloğun görev almasına ihtiyaç olduğu gözlenmiştir.

5- Sahada grup çalışmalarına ihtiyacın yoğun olduğu gözlenmiştir. Sahada bulunacak gönüllü ekiplerin bireysel görüşmelerin yanı sıra grup çalışmalarına ağırlık vermesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

6- Hane ziyaretleri ve saha taramalarının ardından belirli özellikte grupların (örneğin uzuv kaybı yaşayan, birinci derece yakınlarını kaybeden) belirlenmesinin ve bu bireylere yönelik bir sosyal destek ağı oluşturulmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

GAZİANTEP

1 Temmuz-30 Temmuz 2023 tarihleri arasında Gaziantep'te 8 gönüllü, psikososyal destek faaliyetlerine katkı sağlamıştır. Gönüllüler bu süre zarfında Nurdağı Konteyner Kenti'nde görev almışlardır. Bu tarih aralığında gönüllüler tarafından hane ziyaretleri, bireysel görüşmeler ve grup etkinlikleri çerçevesinde 158 çocuk/ergen ve 133 yetişkin olmak üzere toplamda 291 bireye psikososyal destek sunulmuştur.

Nurdağı Konteyner Kenti, Nur 1 A, Nur 1 B, Nur 1 C ve Aslantepeler olacak şekilde 4 bölüme ayrılmıştır. Nurdağı Konteyner Kenti'nde yaklaşık 2000 konteyner bulunmaktadır. Konteyner kentin çevresinde iş imkanları oluşturmak için çeşitli alanlar inşa edilmektedir. Sahada aynı zamanda birçok ihtiyacı karşılayacak market, züccaciye, kuaför ve terzi bulunmaktadır. Ücretsiz yemek ve çay imkanları artık sunulmamakta; halk kendi imkanlarıyla gıda ihtiyacını gidermektedir. Alanda yapım aşamasında olan iki okul mevcuttur, 2023-2024 Güz Döneminde bu okulların açılması beklenmektedir. 1 Temmuz-30 Temmuz tarihleri arasında Nur 1 A ve Nur 1 B'de saha çalışması yürütülmüştür. Bahsi geçen bölgede çeşitli meslek gruplarından (psikolog, sosyal hizmet uzmanı, bakım personeli vb.) personeller çalışma yürütmektedir. Sahada Türk Psikologlar Derneği'ne tahsis edilmiş bir yaşam konteyneri ve bir de çalışma konteyneri olmak üzere iki konteyner mevcuttur. Türk Psikologlar Derneği gönüllüleri tarafından hane ziyareti ve ihtiyaç analizi, gelen talepler doğrultusunda bireysel görüşmeler ile takip görüşmeleri, grup çalışmaları ve psikoeğitimler yapılmaktadır.

Gönüllüler tarafından 1 Temmuz-30 Temmuz tarihleri arasında Nurdağı Konteyner Kenti'nde saha taramaları kapsamında 39 hane ziyaret edilmiştir. Bu ziyaretlerle destek talep eden 7 kadın, 3 erkek ve 4 çocuk için bireysel görüşme randevuları oluşturulmuştur. İlgili kişilerle bireysel görüşmeler yapılması için gerekli notlar tutulmuştur. Yapılan saha gözlemleri ve yürütülen görüşmeler sonucunda aile içi iletişime bağlı olarak ortaya çıkan öfke, stres, kaygı gibi konulara yönelik bireysel görüşme ya da grup oturumlarına ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir. Konteynerlerin küçük olması ve yaşayan kişi sayısının fazla olmasının özel alanı kısıtladığı ve bu durumun aile içi iletişimi etkilediği gözlenmiştir. Gözlemler sonucunda kadınların üzerindeki sorumlulukların arttığı, konteyner kentteki sosyokültürel ve ekonomik çeşitlilik nedeniyle komşularıyla etkileşime giremedikleri ve sosyal destek ihtiyaçlarının yeterince karşılanamadığı görülmüştür. Genel anlamda annelerin oldukça bilinçli olduğu,

çocuklarının psikolojik sağlıklarını önemsedikleri gözlemlenmiştir. Annelerin, çocuklarını yeni çevreye ve konteyner yaşamına adapte etmeye çalıştıkları görülmüştür. Ancak çocuklarla ve ailelerle yürütölen görüşmeler sonucunda çocukların bir kısmının gelişim düzeylerinde gerilemeler olduğu belirlenmiştir. Bunlara ek olarak yapılan görüşmeler sonucunda depresyonun yaşattığı travmanın yanı sıra bireylerin geçmiş yaşam travmalarının olduğu ve çevresel faktörlerin, travma sonrası iyileşmeyi geciktirebildiği gözlenmiştir. Ancak bireylerin kendini iyileştirmeye yönelik çabalarının (yürüyüş yapma, sosyalleşme vb.) olduğu da gözlenmiştir. Bunların yanı sıra mevcut sahada kadına yönelik şiddet vakaları ve çocuk yaşta evliliklerin mevcut olduğu görülmüştür. Vakalarla ilgili görüşmeler yapılmış ve ASHB personellerine gerekli bildirimler yapılmıştır; ancak bu konuda daha fazla önlem alınması ve müdahalelerde bulunulması gerektiği düşünülmektedir.

Gönüllüler tarafından 1 Temmuz-30 Temmuz 2023 tarihleri arasında Nurdağı Konteyner Kenti'nde ihtiyaçlar ve talepler doğrultusunda ön görüşmeler ve bireysel görüşmeler yürütölmüştür. Bu kapsamda 38 yetişkin kadın ve erkek, 9 erkek çocuk, 5 kız çocuk ile bireysel ön görüşme gerçekleştirilmiştir. Ön görüşmeler yaklaşık 20 dakika sürmüş; kişilerin iyilik halleri değerlendirilmiş, genel psikolojik ihtiyaçları hakkında bilgi edinilmiş ve gerekli görülmesi halinde bireysel görüşme randevuları oluşturulmuştur. Bu çerçevede 24 kadın, 1 ergen ve 12 çocuk ile bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. 1 kadın ile aile içi iletişim problemleri, 1 kadın ile çocukları ile ilgili yaşadığı kaybetme korkusu üzerine bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan 4 kadının panik atak belirtileri gösterdikleri görölmüş; ön görüşmelerin ardından verilen randevularla 3 kadınla bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. Bireysel görüşme sırasında panik atakla ilgili psikoeğitim verilmiştir; tanı ve tedavi için bu bireyler psikiyatri servisine sevk edilmiştir. Görüşme yapılan 5 yetişkin erkek arasından travma sonrası stres belirtileri gösteren bir kişiye psikoeğitim verilmiş, bu birey ile nefes egzersizi uygulaması yapılmış ve kişinin durumu takip edilmiştir. Görüşme

yürütülen çocukların ailelerinden bilgi alınmış, çocuklarla yürütülen görüşmeler sonucunda ise aileler bilgilendirilmiştir. Ayrıca 1 yetişkin erkek AFAD çalışanı ile çalışana destek kapsamında bireysel görüşme yürütülmüştür. Gönüllüler tarafından yapılan ön görüşme ve bireysel görüşmelere dair bilgiler, gerekli takibin yapılabilmesi adına il saha koordinatörü ve ASHB personeli ile paylaşılmıştır.

1-30 Temmuz arasında Nurdağı Konteyner Kenti'nde yürütülen bireysel görüşmelerin yanı sıra talepler ve ihtiyaçlar doğrultusunda aile görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda iki erkek kardeş ile görüşme yürütülmüş; bu görüşmede özgüven konusu ele alınmıştır. Ayrıca 2 anne ve çocuk ile görüşme sağlanmıştır. Bu annelerden biri çocuğunun deprem sonrası otizm belirtileri gösterdiğini, diğeri ise çocuğunda öğrenme problemleri gözlemlediğini belirterek gönüllülere başvuruda bulunmuştur. Anneler ve çocuklarıyla ayrı ayrı ve birlikte görüşmeler gerçekleştirilmiş, çocukların durumu değerlendirilmiştir. 2 erkek çocuktan 1'i ile deprem sonrası duyguları ile ilgili, diğeri ile ise dikkat dağınıklığı ile ilgili bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. Yürütülen bu görüşmeler sonucunda gerekli yönlendirmeler ve bilgilendirmeler yapılmıştır.

1-30 Temmuz tarihleri arasında gönüllüler tarafından çocuk ve yetişkin gruplarıyla çeşitli grup etkinlikleri gerçekleştirilmiş ve psikoeğitimler verilmiştir. Gönüllü psikologlar tarafından bu süreçte Psikososyal Destek Konteynerinde, çocuklarla resim çalışmaları, eğitsel oyunlar, kitap okuma etkinlikleri ve duygu paylaşım çalışmaları yürütülmüştür. Çocuklarla etkinliklerde ısınma, tanışma, daire oluşturup yere oturma ve top şeklindeki hamuru birbirine atıp isimleri söyleme, duygu çalışması (yüzde çeşitli duyguları gösterme ve bunun ne olduğunu tahmin etme), öykü çalışması, portreler oyunu, kelime türetme oyunu, kutu oyunu, "bugün nasıl hissediyorsun?" etkinliği, kurabiye adam çalışması, hikaye okuma ve canlandırma çalışması yapılmıştır. Aynı zamanda İstanbul Aydın Üniversitesi ve ASHB tarafından desteklenen anaokulunda yapılan grup etkinliklerine katılım sağlanmıştır.

Bu süre zarfında Nurdağı Konteyner Kenti'nde grup çalışmaları ile birlikte ihtiyaç ve taleplere yönelik psikoeğitimler verilmiştir. Bu kapsamda yaklaşık 10 çocuğun katılımıyla Mahremiyet Eğitimi gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra yetişkin ve çocuklarla yürütülen bireysel görüşmeler ve aile görüşmelerinde de ihtiyaca göre psikoeğitimler verilmiştir. Bu bağlamda travma sonrası stres bozukluğu, panik atak, 0-3 yaş kardeş kıskançlığı, özgül öğrenme güçlüğü, benlik saygısı, aile içi iletişim ve çatışma çözümü konularında psikoeğitimler verilmiştir.

Bu tarih aralığında gönüllülerin katılımı ile Afet Koordinasyon Merkezi'nde dış ilçelerden sorumlu kaymakam ile psikososyal desteğin köylere yayılması hakkında toplantı yapılmıştır. Toplantıda ulaşımın ve materyal desteğinin kaymakamlık tarafından karşılanması, pilot çalışma için bir bucağın belirlenmesi ve ihtiyaçların öğrenilmesi konusunda muhtarlara ve köyün ileri gelenlerine başvurulması hakkında konuşulmuştur. Daha dezavantajlı gruplar olan çocuklar ve kadınlar ile çalışmalar yapılması, ihtiyaçların gözlemlenmesinin ardından 9-13 ile 13-15 yaş arası çocuklara grup çalışması ve psikoeğitimlerin verilmesi ve kadınlarla grup çalışmaları yürütülmesi kararlaştırılmıştır.

Gönüllülerimizin gözlem ve görüşlerine göre sahada bulunan eksikler ve bu bağlamda yapılanlar/önerilenler aşağıda sunulmaktadır:

1- Bireysel görüşmeler ve grup çalışmaları aracılığıyla daha fazla bireye erişim sağlamak adına sahadaki gönüllü psikolog sayısının artırılması önerilmektedir.

2- Konteyner kentteki yaşam ve konteynerlerin sınırlı alanı, bireylerin mahremiyet ve kişisel alan konularında sıkıntılar yaşamalarına ve aile içi problemlerin artmasına neden olabilmektedir. Bu sorunla başa çıkmada bireylere destek sağlamak için bireysel görüşmeler, grup paylaşımları ve psikoeğitimlerin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

3- Yetişkin erkeklerin psikososyal destek çalışmalarından yeterince yararlanamadığı, destek almaya yönelik bir önyargılarının olduğu gözlenmiştir. Kadınların ise yeterince sosyalleşemedikleri ve sosyal destek kaynaklarından yararlanamadıkları görülmüştür. Kadın ve erkeklerin sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarına karşılık verebilmek için grup çalışmaları yapılmasının fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

4- Bölgede şiddet ve istismar vakalarının artış gösterdiği dile getirilmektedir. Bu konuda saha taramalarının artırılması, risk gruplarının belirlenmesi, halkın bilinçlenmesi için psikoeğitimler düzenlenmesi yarar sağlayacaktır. Ancak şiddetin ve istismarın önüne geçebilmek için diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği halinde çok yönlü çözümler üretilmesinin ve önleyici/koruyucu destek programlarının hayata geçirilmesinin önem arz ettiği düşünülmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

1 Temmuz-30 Temmuz 2023 tarihleri arasında Kahramanmaraş, Adıyaman, Hatay ve Gaziantep olmak üzere 4 ilde 37 gönüllü tarafından psikososyal destek faaliyetleri yürütülmüştür. Bu süre zarfında 750 çocuk/ergen, 830 yetişkin olmak üzere toplamda 1580 kişiye psikososyal destek sağlanmıştır. Bu süre zarfında konteyner ziyaretleri yapılarak bireylerin ihtiyaçları belirlenmiş, tespit edilen ihtiyaçların karşılanmasına yönelik yönlendirmeler yapılmış, talep ve ihtiyaçlar doğrultusunda bireysel görüşme randevuları oluşturulmuştur. Ve sahada çocuk, ergen ve yetişkinlerle bireylerin ihtiyaçları dahilinde ön görüşmeler ve bireysel görüşmeler yürütülmüştür. Bunun yanı sıra çocuklarla yaşlarına ve gelişim düzeylerine uygun olarak tanışma oyunu, resim yapma, yüz boyama, eğitici kartlarla etkinlik, kelime türetme, şarkı söyleme, duyguları tanıma ve ifade etme gibi oyun ve etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca çocuk ve ergen gruplarına yaşlarına uygun olarak

mahremiyet, sınav kaygısı, aile içi iletişim, akran zorbalığı, teknoloji bağımlılığı gibi konularda psikoeğitimler verilmiştir. Yetişkinlere yönelik ise travma, yas, mahremiyet, aile içi iletişim, çatışma çözümü, stresle başa çıkma, çocuklarda deprem sonrası karşılaşılabilecek olası davranışlar ve hangi durumlarda destek alınması gerektiği konularına dair psikoeğitimler düzenlenmiştir. Ek olarak çalışana destek kapsamında sahada görevli personeller ile bireysel görüşmeler yapılmış ve duygu ve deneyim paylaşım grubu çalışmaları yürütülmüştür.

Temmuz ayı özelinde genel bir değerlendirme yapılacak olursa; insanların büyük çoğunluğunun, çadırlardan konteynerlere geçiş yaptığı ve fiziksel koşullarında iyileşmeler yaşandığı gözlenmiştir. Ancak konteynerlerde kalabalık bir yaşam sürmenin ve alan darlığının etkisiyle bireylerin kendilerine özel bir alanın olmayışının stresini yaşadığı gözlenmiştir. Konteyner kentlerdeki sosyal alanların da görece az olmasının, bireylerin konteyner dışındaki yaşamlarını zorlaştırdığı görülmüştür. Ailelerle ve çocuklarla yürütülen görüşmeler sonucunda özellikle ergenlik çağındaki olan ve sınava hazırlanan bazı çocukların içe kapandıkları ve konteyner dışına çıkmadıkları öğrenilmiştir. Kadınların, çocuklarının eğitim hayatıyla ve iyilik halleriyle ilgili yoğun kaygılarının olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda kadınların, çocuklarına ve eşlerine yönelik sorumluluk duygusuyla kendilerini ihmal edebildikleri görülmüştür. Ayrıca bazı bölgelerde kadına yönelik şiddetin ve istismar vakalarının artış gösterdiği bildirilmiştir. Bu duruma ilişkin gönüllüler tarafından gerekli adımlar atılsa dahi şiddet ve istismarın önüne geçmek için çok yönlü ve kapsamlı planlamalara ihtiyaç vardır. Yetişkin erkeklerin ise psikososyal destek faaliyetlerinden görece çok az faydalandığı ancak eşlerinin ve çocuklarının beyanına göre desteğe ihtiyaç duydukları belirlenmiştir. Tüm bunlara dayanarak yetişkin kadın ve erkekler ile ergenlik çağındaki çocuklar için psikososyal destek faaliyetlerinin arttırılması gerektiği düşünülmektedir. Gönüllüler tarafından tespit edilen bu eksikliklere yönelik olarak çeşitli adımlar atılmaktadır: Ergen gruplarıyla hane ziyaretleri aracılığıyla bağ kurulmakta ve ergenlerin sosyalleşmesi için grup çalışmaları

yürütülmektedir. Yetişkin erkeklere erişim çok kısıtlı olmakla birlikte hane ziyaretleri aracılığıyla ön görüşmeler yürütülerek ihtiyaç duyan erkeklere destek sağlanmaktadır. Kadınların ise çocuklarına yönelik yaşadıkları kaygıyı azaltmak adına çocukları ile ilgili bilgilendirmeler yapılmakta ve ayrıca grup düzeyinde duygu paylaşımları aracılığıyla kadınlar için sosyal destek ağı oluşturmak ve iyilik hallerini artırmak amaçlanmaktadır.

Sahada depremden etkilenen bireylerin yanı sıra saha personellerinin de yoğun biçimde desteğe ihtiyaç duydukları gözlenmiştir. Bilhassa Toplum Yararına Program (TYP) ve ASHB EKDERS personellerinin çoğu, depremi deneyimlemiş ve aileleriyle birlikte deprem bölgesinde yaşamaya devam eden bireylerden oluşmaktadır. Gönüllü psikologlar tarafından bireysel görüşmeler ve grup paylaşımları aracılığıyla sahadaki personellere destek sunulmaktadır. Ancak bu konuda daha fazla psikososyal destek çalışmasının yürütülmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Yukarıda da belirtildiği üzere gönüllüler tarafından sahada tespit edilen ihtiyaçlar doğrultusunda düzenlemeler yapılmakta ve bunun sıra gözlenen ihtiyaçlar ve talepler sonraki ekiplere aktarılmaktadır. Türk Psikologlar Derneği, bu ihtiyaçları göz önüne alarak, eksiklikleri gidermek adına çalışmalar yürütmektedir. Bu bağlamda Türk Psikologlar Derneği tarafından sahadaki psikolog sayısını arttırabilmek ve yeni mezun psikologların afet deneyimi kazanmasını sağlamak için 20 Temmuz 2023 tarihinde “Afet ve Travma” eğitimi düzenlenmiştir. Bu eğitim, Prof. Dr. Cem Şafak ÇUKUR, Prof. Dr. Özden YALÇINKAYA ALKAR, Dr. Öğr. Üyesi Sinem CANKARDAŞ, Dr. Öğr. Üyesi Selin TEKİN, Uzm. Psk. Ebru ÖZTÜRK KALFA, Uzman Psk. Caner ÇAKIR ve Psk. Tanıl GÖKÇE’nin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. İlerleyen süreçte sahadaki çalışmalara ve eksikliklerin giderilmesine yönelik derneğin faaliyetleri devam edecektir.

Gönüllüler, 1 Temmuz-30 Temmuz 2023 tarihlerinde görevlendirildikleri bölgelerde aktif bir rol almış, büyük bir özveri ve gayretle mesleki bilgi ve deneyimlerini sahaya

aktararak depremden etkilenen bireylere psikososyal destek sağlamışlardır. Deprem yaralarını sarmak ancak iş birliği, birlik ve dayanışma ile mümkündür. Türk Psikologlar Derneği, yaşanan bu afet sonrasında iş birliği ve dayanışma içerisindeki tüm gönüllülere teşekkür etmektedir.

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ GENEL MERKEZ

WEB SİTESİ: www.psikolog.org.tr

TEL: 0312 425 67 65

E-MAIL: bilgi@psikolog.org.tr